

Erkki Kalervo Laitinen

TALVISODAN VERISIN PÄIVÄ

TALVISODAN VERISIN PÄIVÄ

Tämä kirja on omistettu kaikille maamme urhoollisille sotaveteraaneille, erityisesti heille, jotka ovat taistelleet Talvisodassa sen verisenä päivänä 6.3.1940.

Erkki K. Laitinen

TALVISODAN VERISIN PÄIVÄ

© 2022 Erkki K. Laitinen

Kustantaja: Vaasan Yritysinformaatio Oy, Vaasa

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-69626-2-7

Kannen kuva: Pikakivääri taistelussa Nisalahdella Viipurinlahden länsirannikolla Talvisodan loppupäivinä. Lähde: Hyvönen, Toivo V. (1966). Talvisodan loppuvaiheita Viipurinlahdella. Kansa Tais-teli-lehti. 4/1966. s. 99.

Tekstin taustana oleva kuva: Venäläisiä hyökkäysvaunuja Kollaan-joen itäpuolella. Lähde: SA-kuva.

Sisällysluettelo

Esipuhe.....	9
ENSIMMÄINEN OSA: VERINEN PÄIVÄ.....	11
1. <i>Talvisodan sankarivainajat.....</i>	<i>12</i>
1.1. Talvisodan kulku	12
1.2. Talvisodan verisenä päivänä kaatuneet.....	16
TOINEN OSA: KUHMO.....	24
2. <i>JR 27:n verinen päivä.....</i>	<i>25</i>
2.1. JR 27:n perustaminen ja toiminta rintamalla	25
2.2. JR 27:n komentajat	28
2.3. JR 27 maaliskuun taisteluissa.....	34
2.4. Tappiot	48
3. <i>SissiP 5:n verinen päivä</i>	<i>51</i>
3.1. SissiP 5:n perustaminen ja toiminta rintamalla	51
3.2. SissiP 5:n komentajat	55
3.3. SissiP 5 maaliskuun taisteluissa	57
3.4. Tappiot	72
KOLMAS OSA: KOLLAANJOKI.....	73
4. <i>JR 34:n verinen päivä.....</i>	<i>74</i>
4.1. JR 34:n perustaminen ja toiminta rintamalla	74
4.2. II/JR 34:n komentajat	78
4.3. II/JR 34 maaliskuun taisteluissa	84
4.4. Tappiot	96
5. <i>Kev.Os. 23:n verinen päivä.....</i>	<i>98</i>
5.1. Kev.Os. 23:n perustaminen ja toiminta rintamalla	98
5.2. Kev.Os. 23:n komentajat.....	104
5.3. Kev.Os. 23 maaliskuun taisteluissa.....	107
5.4. Tappiot	117

6. SissiP 4:n verinen päivä.....	119
6.1. SissiP 4:n perustaminen ja toiminta rintamalla.....	119
6.2. SissiP 4:n komentajat.....	125
6.3. SissiP 4 maaliskuun taisteluissa.....	129
6.4. Tappiot.....	139
NELJÄS OSA: KITILÄ.....	141
7. II/JR 35:n verinen päivä.....	142
7.1. II/JR 35:n perustaminen ja toiminta rintamalla.....	142
7.2. II/JR 35:n komentajat.....	149
7.3. II/JR 35 maaliskuun taisteluissa.....	154
7.4. Tappiot.....	167
8. III/JR 38:n verinen päivä.....	171
8.1. JR 38:n perustaminen ja toiminta rintamalla.....	171
8.2. JR 38:n komentajat	185
8.3. III/JR 38 maaliskuun taisteluissa	193
8.4. Tappiot.....	206
VIIDES OSA: VUOKSEN SAARET	210
9. III/JR 24:n verinen päivä.....	211
9.1. JR 24:n perustaminen ja toiminta rintamalla.....	211
9.2. JR 24:n komentajat	219
9.3. III/JR 24 maaliskuun taisteluissa	225
9.4. Tappiot.....	232
10. JR 23:n verinen päivä.....	234
10.1. JR 23:n perustaminen ja toiminta rintamalla.....	234
10.2. JR 23:n komentajat.....	240
10.3. JR 23 maaliskuun taisteluissa.....	249
10.4. Tappiot.....	255
11. II/JR 4:n verinen päivä.....	258
11.1. II/JR 4:n perustaminen ja toiminta rintamalla.....	258
11.2. JR 4:n komentajat	263
11.3. II/JR 4 maaliskuun taisteluissa.....	269
11.4. Tappiot.....	275

KUUDES OSA: TAIPALEENJOKI	277
<i>12. JR 19:n verinen päivä</i>	<i>278</i>
12.1. JR 19:n perustaminen ja toiminta rintamalla	278
12.2. JR 19:n komentajat	292
12.3. JR 19 maaliskuun taisteluissa	303
12.4. Tappiot	309
SEITSEMÄS OSA: VIIPURINLAHTI	313
<i>13. JR 11:n verinen päivä</i>	<i>314</i>
13.1. JR 11:n perustaminen ja toiminta rintamalla	314
13.2. JR 11:n komentajat	325
13.3. JR 11 maaliskuun taisteluissa	330
13.4. Tappiot	338
<i>14. JR 10:n verinen päivä</i>	<i>341</i>
14.1. JR 10:n perustaminen ja toiminta rintamalla	341
14.2. JR 10:n komentajat	354
14.3. JR 10 maaliskuun taisteluissa	360
14.4. Tappiot	368
<i>15. Er.P 20:n verinen päivä</i>	<i>370</i>
15.1. Er.P 20:n perustaminen ja toiminta rintamalla	370
15.2. Er.P 20:n komentajat	375
15.3. Er.P 20 maaliskuun taisteluissa	378
15.4. Tappiot	390
<i>16. PPP 5:n verinen päivä</i>	<i>393</i>
16.1. PPP 5:n perustaminen ja toiminta rintamalla.....	393
16.2. PPP 5:n komentajat	402
16.3. PPP 5 maaliskuun taisteluissa	410
16.4. Tappiot	419
KIRJALLISET LÄHTEET.....	422

Esipuhe

Talvisodassa 30.11.1939-13.3.1940 menetti henkensä 25.243 Suomen kansalaista. Talvisodan verisin päivä oli 6.3.1940, jolloin raskaissa taisteluissa kaatui yli 800 sotilasta. Viipurinlahden taisteluissa kaatui pari sataa sotilasta, mutta raskaimmat tappiot kärsittiin Laatokan pohjoisrannalla, jossa puna-armeija yritti massiivisella hyökkäyksellä tuhota Laatokan saarissa 10.1.1940 syntynyttä Kitilän suurmottia vartioineet suomalaiset. Lopulta suomalaiset joutuivat vetäytymään mantereelle. Verisin päivä merkitsi lopullista käännekohtaa Talvisodassa, sillä Suomella ei ollut käytännössä enää sotimiseen resursseja jäljellä, eikä mahdollisuuksia kärsiä vastaavia tappioita. Samana verisenä päivänä Neuvostoliitto ilmoitti suostuvansa neuvottelemaan rauhasta. Suomi hyväksyi raskaat rauhanehdot ja rauha astui voimaan viikkoa myöhemmin 13.3.1940 kello 11. Urhoollisesti taistelleet suomalaiset sotilaat olivat pettyneitä koviin ehtoihin, mutta ylipäällikkö Mannerheim puolusti rauhanehtojen hyväksymistä päiväkäskyssään 14.3.1940 seuraavasti: *”Armeijamme oli pieni ja sen reservit ja kaa-derit riittämättömiä. Ei oltu varustauduttu sotaan suurvaltaa vastaan.”*

Talvisodan verisimmällä päivällä oli huomattava sotilaallinen merkitys, sillä sen suuret tappiot osoittivat, etteivät Suomen resurssit kestä sotimista enää pitkään, joten on pyrittävä solmimaan rauha mahdollisimman pian. Talvisodan verisenä päivänä käytiin kiivaita taisteluja monilla rintamilla Kuhmosta Viipurinlahdelle. Päivän yksittäisistä taisteluista on kirjoitettu paljon analyyskejä, muistelmia, päiväkirjoja ja sodassa mukana olleiden sotilaiden kertomuksia. Taisteluja käyneiden joukko-osastojen sotapäiväkirjat kertovat autenttista kieltä helvetillisistä olosuhteista, joissa sotilaat elivät hajalle ammutuissa asemissaan tulipalopakkasen, tykistön keskitysten, lentopommitusten sekä panssarivaunujen ja jalkaväen jatkuvien hyökkäysten keskellä. Se, että suomalaisten rintama kesti näinkin pitkään, oli Talvisodan ihme.

Tämän teoksen, ”*Talvisodan verisin päivä*”, tavoitteena on esittää verisen päivän taisteluista yhtenäinen kuvaus. Näin saadaan käsitys päivän merkityksestä sodan käännekohtana. Kirjassa ei ole mahdollista esittää kuvausta kaikista verisenä päivänä taistelleista yksiköistä ja taisteluista. Sen vuoksi kuvattaviksi on valittu 15 keskeisintä sotilasyksikköä ja niiden sotatie. Näiden yksiköiden tappiot kaatuneina 6.3.1940 olivat yhteensä 517 sotilasta. Valitut yksiköt kävivät verisenä päivänä kiivaita taisteluja seuraavilla alueilla: *Kuhmo, Kollaanjoki, Kitilä, Vuoksen saaret, Taipaleenjoki ja Viipurinlahti*. Kirjassa ei käsitellä vain verisimmän päivän tapahtumia. Kokonaiskuvan luomiseksi myös yksiköiden perustaminen, toiminta rintamalla ja komentajat esitellään lyhyesti ennen maaliskuun verisiä ensimmäisiä päiviä. Yksiköiden ja taisteluiden kuvaukset eivät ole keskenään täysin samantaisia, vaan erimittaisia ja erilaisiin lähteisiin perustuvia. Päälähteinä on kuvauksissa käytetty sotahistorian kirjoja, muistelmia, sotapäiväkirjoja ja sotilaiden kertomuksia.

Kirjoittamisen lähtökohtana oli se, että eri yksiköiden kuvaukset ovat riippumattomia toisistaan. Sen ansiosta ne ovat luettavissa omina kokonaisuuksinaan. Koska samaan taisteluun osallistui yleensä useita yksiköitä, kuvauksissa on siinä suhteessa pieniä päällekkäisyyksiä. Niitä ei ole poistettu, jotta kuvaukset säilyvät itsenäisesti luettavina. Kirjan kuvausten kokoamiseen on käytetty suhteellisen paljon materiaalia. Tätä materiaalia on pyritty työstämään niin, että lopputulos kiinnostaa lukijoita ja on myös helposti luettavissa. Tekstiä on elävöitetty sitaateilla, joita on otettu sotapäiväkirjoista ja taisteluihin osallistuneiden miesten kertomuksista. Kirjan kirjoittaminen vaati huomattavan paljon kurinalaista tietokirjailijan työtä. Sen vuoksi oli ratkaisevaa, että *Suomen Tietokirjailijat ry* myönsi apurahan kirjan kirjoittamiseen. Ilman tätä apurahaa kirjaa ei olisi kirjoitettu. Esitän yhdistykselle parhaimmat kiitokseni tuesta. Kiitokset myös vaimolleni Teijalle ja koko perheelle mahtavasta tuesta kirjahankkeelle.

Sundomissa 20.7.2022

Erkki K. Laitinen, professori

ENSIMMÄINEN OSA: VERINEN PÄIVÄ

1. Talvisodan sankarivainajat

1.1. Talvisodan kulku

”Jos joku teistä, jotka olitte silloin mukana, sattuu lukemaan tämän, haluan terveisiksi sanoa: En koskaan ole ollut niin reilussa porukassa kuin te olitte. Aina löytyi tulijoita partioon ja latujen avaajiksi, koskaan ei mieleen tullut jättää kaveria pulaan vaikeassakaan paikassa. Nimet unohtuvat, mutta te ette koskaan unohdu.”

Suomen ja Neuvostoliiton välit kiristyivät syksyllä 1939, jolloin Neuvostoliitto kutsui Suomen edustajat 5.10.1939 neuvottelemaan Moskovaan ”konkreettisista poliittisista kysymyksistä”. Neuvottelut käytiin kolmessa jaksossa, 12.-14.10.1939, 3.-4.11.1939 ja 9.11.1939.¹ Neuvostoliitto esitti, että Suomi luovuttaisi Neuvostoliitolle osia Karjalankannakselta ja Suomenlahden ulkosaaret sekä näiden lisäksi Hangon ja Lappohjan sataman. Neuvostoliitto tarjosi vastineeksi aluevaihtoa, jossa Suomi saisi laajoja alueita Itä-Karjalan Repolasta ja Porajärveltä, jotka olivat pyrkineet itsenäistymään 1918-1920 Venäjästä. Suomen valtioneuvosto ei suostunut alueiden vaihtoon esitetystä laajuudesta, vaan tarjosi Neuvostoliitolle vain Leningradia lähinnä olevia alueita, Kuokkalan mutkaa ja Terijokea. Neuvottelut katkesivat 9.11.1939, jolloin Neuvostoliiton ulkoministeri Vjatseslav Molotov totesi: *”Nyt ovat siviiliviranomaiset käsitelleet asiaa, ja kun ei ole päästy sopimukseen, täytyy asia antaa sotilaiden haltuun.”*

Suomi oli kutsunut reservinsä sotilaat jo 10.10.1939 alkaen ylimääräiseen kertausharjoitukseen (YH), mikä merkitsi käytännössä liikekannallepanoa. Sodan varalle muodostetut ensivaiheen suojajoukot ja YH:n varjolla myös merkittävä osa kenttäarmeijasta ryhmitettiin Suomen ja Neuvostoliiton rajalle puolustusasemiin. Kun neuvottelut päättyivät tuloksettomina marraskuussa, Neuvostoliitto lavasti 26.11.1939 Mainilan laukaukset (tykki- ja heitintulen), joilla se perusteli sotaan puolustuksellisenä toimenpiteenä. Pari

Kartan lähde: <https://www.karjalankartat.fi/>

¹ https://fi.wikipedia.org/wiki/Talvisota#Tie_rauhaan

päivää myöhemmin Neuvostoliitto sanoi irti hyökkäämättömyyssopimuksen ”*Suomen vihamielisen asenteen johdosta*” ja katkaisi diplomaattiset suhteet Suomeen 29.11.1939. Neuvostoliiton hyökkäys Suomeen alkoi seuraavana päivänä 30.11.1939, jolloin sen tykistö aloitti tulituksen Suomen puolelle Karjalankannaksella kello 6.50. Verinen 105 päivän Talvisota käynnistyi.

Neuvostojoukot hyökkäsivät Suomeen kuudesta itärajan kohdasta: Karjalankannas, Laatokan Karjala, Kuhmo, Suomussalmi, Salla ja Petsamo. Niiden päätavoite oli Karjalankannaksella, josta piti edetä Viipuriin ja sieltä edelleen Helsinkiin. Toinen tärkeä suunta oli Laatokan Karjala, josta voitiin uhata Karjalankannasta ja Etelä-Suomea. Kolmas keskeinen tavoite oli katkaista Suomen ”vyötärö” sen kapeimmasta kohdasta ja edetä Ouluun. Lapissa tavoitteena oli vallata Sallan kautta Rovaniemi ja saavuttaa Ruotsin raja. Petsamoa tavoiteltiin lähinnä alueen malmivarojen ja sataman takia. Karjalankannaksella neuvostojoukot saavuttivat pääaseman, Mannerheimin-linjan, suojajoukkojen viivytyksen ansiosta vasta 7.12.1939. Karjalankannasta puolusti Kannaksen armeija jaettuna II armeijakuntaan (II AK) Länsi-kannaksella ja III armeijakuntaan (III AK) Itä-Kannaksella. II armeijakuntaan kuului 4., 5., ja 11. Divisioona ja III armeijakuntaan 8. ja 10. Divisioona. Lisäksi Kannaksen armeijan ja Päämajan reservinä oli 1. ja 6. Divisioona.²

Neuvostoliiton joukot aloittivat ensimmäisen läpimurtoyrityksen Itä-Kannaksella Taipaleenjoella 6.12.1939, mutta hyökkäys päättyi epäonnistumiseen 8.12.1939. Neuvostojoukot tekivät uuden murtoyrityksen 15.-17. joulukuuta, mutta sekin hyökkäys päättyi suomalaisten torjuntavoittoon. Taistelut neuvostojoukkojen painopistesuunnassa Summan kylässä Länsi-Kannaksella alkoivat 17.12.1939 ja ne kestivät 22.12.1939 asti. Kampailu päättyi vihollisen raskaisiin tappioihin. Kun neuvostojoukkojen hyökkäys oli pysäytetty Karjalankannaksella, marsalkka Mannerheim antoi luvan käynnistää 23.12.1939 vastahyökkäys, joka kuitenkin epäonnistui ja II armeijakunta kärsi raskaita tappioita. Vastahyökkäys oli kiireessä huonosti toteutettu ja nimettiin ”*hölmän tölväykseksi*”.

² https://fi.wikipedia.org/wiki/Talvisota#Tie_rauhaan

Laatokan Karjalassa neuvostojoukot etenivät Laatokan pohjoisrantaan myöten ja Suojärven alueen kautta Sortavalaa kohti. Vihollisen joukot valtasivat Suojärven nopeasti ja epäonnistuneiden vastahyökkäysten jälkeen suomalaisten puolustus vakaantui Kollanjoelle 7.12.1939 alkaen. Laatokan rannoilla Suomen joukot vetäytyivät aluksi Salmin-Pitkärannan kautta, mutta neuvostojoukot pysäytettiin Kitilän-Koirinojan alueelle 11.-15.12.1939. Joulukuussa suomalaiset aloittivat vastahyökkäykset, jotka johtivat lopulta Kitilän-Koirinojan-Lemetin mottien syntyyn tammikuun 1940 alussa. Niissä taistelut jatkuivat Talvisodan loppuun saakka. Suomalaiset saivat Tolvajärvellä Raja-Karjalassa 12.-22.12.1939 merkittävän voiton, joka esti neuvostojoukkojen iskun Laatokan Karjalassa taistelleiden suomalaisjoukkojen selustaan.

Suurimmat voitot suomalaiset saivat Suomussalmen taistelussa 27.-29.12.1939 ja sitä seuranneessa Raatteentien taistelussa 1.-7.1.1940. Raskaiden tappioiden seurauksena neuvostojoukot luopuivat tavoitteestaan katkaista Suomi Oulun ”vyötärön” kohdalta. Kuhmon-Lieksan alueella suomalaisten joukot estivät vihollisen jalkaväkidivisioonan tunkeutumisen Kajaanin ja Pielisjärven suuntiin 8.-28. 12.1939 käydyissä korpitaisteluissa. Suomussalmen taisteluiden jälkeen siinä kunnostautunut 9. Divisioonaa siirrettiin tammikuussa 1940 Kuhmon-Lieksan alueelle, jossa joutui sodan loppuun asti jatkuneeseen mottisotaan. Suomalaiset joukot pysäyttivät joulukuussa 1939 Sallassa Neuvostoliiton jalkaväkidivisioonien hyökkäykset Kemijärven alueelle. Samoin Petsamossa suomalaiset pysäyttivät neuvostoliittolaisten joukkojen etenemisen Nautsin-Höyhenjärven alueelle.

Koska Suomen valtaaminen ei joulukuussa 1939 onnistunut suunnitelman mukaan, Neuvostoliitossa arvioitiin tilanne uudelleen vuodenvaihteessa 1939-1940. Talvisodan taistelutoiminta laantui tammikuussa 1940 huomattavasti lähes kuukaudeksi ja Suomea vastaan alettiin koota Neuvostoliitonkin resursseihin nähden merkittävää armeijaa. Kun massiivinen armeija oli ryhmitetty rintamalle, neuvostojoukot aloittivat 1.2.1940 erityisesti Summan lohkolla suurhyökkäystä pohjustavan tykistötoiminnan, johon liittyivät panssarivaunujen vahvistaman jalkaväen hyökkäykset kaikkina vuorokauden aikoina. Sen johdosta suomalaisten asemat vaurioituivat ja joukot väsyivät, sillä jatkuvien hyökkäysten vuoksi joukkoja ei voitu

vaihtaa. Suurhyökkäys alkoi 11.2.1940 kello 8.40 ennen näkemättömän kiivaalla tykistötulella ja jo iltapäivällä neuvostojoukot saivat läpimurron Summassa Lähteen lohkolla. Suomalaisten joukkojen vastahyökkäykset epäonnistuivat ja lopulta ylipäällikkö Mannerheim antoi 15.2.1940 Kannaksen II armeijakunnalle käskyn vetäytyä väliasemaan linjalle Samolanlahti-Näykkijärvi-Muolaanjärvi-Äyräpäänjärvi-Vuoksi. III armeijakunta jäi paikoilleen Mannerheim-linjan osalle Vuokselanniemi-Laatokka (Taipaleenjoki) sodan loppuun asti. Neuvostojoukot mursivat kuitenkin nopeasti väliaseman ja suomalaiset joukot määrättiin vetäytymään taka-asemaan linjalle Viipuri-Tali-Noskuanselkä-Kuparsaari-Vuoksi jo 27.2.1940.

Neuvostojoukkojen tavoitteena oli edetä Viipurin itäpuolelle, mutta hyökätä myös suoraan Viipuria kohti Viipurinlahden yli jäätä pitkin. Sen lisäksi niiden tavoitteena oli ylittää Vuoksi Äyräpään-Vuosalmen kohdalta ja saartaa Itä-Kannaksella Mannerheim-linjalla taistellut III armeijakunta. Taistelulinjan laajeneminen länteen päin Viipurinlahdelle oli Kannaksen armeijalle vakava takaisku. Viipurin ympäristö oli maastollisesti paremmin puolustettavissa kuin Etelä- ja Keski-Kannas, mutta osa maaston tarjoamasta edusta menetettiin paksussa jäässä olleen Viipurinlahden takia. Suomalaisten joukkojen vähentyneet voimavarat miehistön ja materiaalin suhteen sekä joukkojen fyysinen väsyminen veivät taistelukyvyn äärirajoille Talvisodan viimeiseksi kahdeksi viikoksi.³ Tukea saatiin lähinnä täydennysjoukoista, joilla ei ollut kokemusta taistelutoiminnasta. Viipurinlahdella 4. Divisioonan joukot eivät kyenneet estämään neuvostojoukkojen maihinnousua lahden länsirannalle Häränpäänniemeen ja Vilaniemeen, jossa ne katkaisivat Viipuri-Helsinki-valtatien 9.3.1940. Suomalaiset joukot kuitenkin kestivät ja estivät läpimurron laajentamisen. Rauhan tullessa 13.3.1940 tilanne oli kuitenkin kriittinen, sillä neuvostojoukot olivat siirtäneet alueelle lisää joukkoja jo 11.3.1940 tavoitteena ratkaisevan ylivoiman luominen Viipurinlahden länsirannalle. Solmittu rauha keskeytti neuvostojoukkojen toiminnan.

³ https://fi.wikipedia.org/wiki/Talvisota#Tie_rauhaan

Viipurissa 3. ja 5. Divisioona menettivät esikaupunkialueet ja etulinja siirtyi Patterinmäelle 12.3.1940. Saarrostusuhka kaupungin itäpuolella muodostui vakavaksi puna-armeijan tunkeuduttua Tammisuolle ja murrettua Talin kannaksen puolustuksen tukilinjaan 7.-9.3.1940, mutta hyökkäys onnistuttiin vielä pysäyttämään Portinhoikkaan. Neuvostojoukot hyökkäsivät maaliskuun alusta lähtien vähintään kuuden divisioonan voimin Äyräpää-Vuosalmella, jota puolustivat vajaalukuiset 2. ja 21. Divisioona. Äyräpäänharjun keskiosa ja kirkonmäki Vuoksen länsipuolella menetettiin 4.3.1940 ja Vuoksen Vasikkasaari 5.3.1940. Neuvostojoukot onnistuivat ylittämään Vuoksen 8.-11.3.1940 ja luomaan noin 500 metriä syvän silanpään joen itärannalle, mutta rauhantulo keskeytti uhkaavan tilanteen. Taipaleenjoella suomalaisten 7. Divisioona kesti neuvostojoukkojen hyökkäykset 11.-20.2.1940 ja säilytti lähes alkuperäiset asemansa sodan loppuun asti.⁴ Neuvostoliiton johto antoi 23.2.1940 Suomelle minimiehdot rauhanneuvottelujen aloittamiseksi. Koska rintamatilanne huononi jatkuvasti, eikä Suomi saanut apua riittävän nopeasti, maan hallitus päätti aloittaa neuvottelut rauhasta 29.2.1940 ja myöntyi Neuvostoliiton esittämiin ehtoihin 5.3.1940. Suomen hallitus ja ulkoasiainvaliokunta hyväksyivät Neuvostoliiton laatiman rauhansopimuksen 11.3.1940 ja Moskovan rauhansopimus allekirjoitettiin illalla 12.3.1940. Taistelutoiminta rintamilla päättyi seuraavana päivänä 13.3.1940 asteittain kello 11 alkaen.

1.2. Talvisodan verisenä päivänä kaatuneet

Talvisodan tappiot kaatuneina, kadonneina ja haavoittuneina olivat rasakat. Taulukossa 1.1 on esitetty Talvisodan tappiot Päämajan huolto-osaston laatimien tilastojen mukaan.⁵ Taulukon mukaan Talvisodassa kaatui 19.576 ja katosi 3.273 sotilasta. Sen lisäksi taisteluissa haavoittui vakavasti 16.437 ja lievästi 27.120 miestä, joten tappiot kokonaisuudessaan olivat yhteensä 66.406 miestä. Talvisodan tappioista on pyöristettynä kuolleita 30 %, kadonneita 5 %, vakavasti haavoittuneita 25 % ja lievästi haavoittuneita 40 %. Kun puolustusvoimien vahvuus Talvisodan aikana oli noin

⁴ https://fi.wikipedia.org/wiki/Talvisota#Tie_rauhaan

⁵ Vuorenmaa (1981).

TALVISODAN VERISIN PÄIVÄ

6.3.1940

Talvisodassa kaatui yli 26.000 suomalaista, jonka lisäksi sodassa haavoittui yli 40.000 sotilasta. Talvisodassa oli kaksi poikkeuksellisen veristä päivää. Neuvostoliiton joukkojen hyökättyä maahan 30.11.1939, suomalaiset tekivät 23.12.1939 epäonnistuneen vastahyökkäyksen, jossa kaatui yli 650 miestä. Talvisodan verisin päivä oli kuitenkin 6.3.1940, jolloin vihollisen kiivaiden hyökkäysten seurauksena eri puolilla Karjalaa kaatui yli 800 suomalaista sotilasta. Verisin päivä merkitsi lopullista käännekohtaa Talvisodassa, sillä Suomella ei ollut käytännössä enää sotimiseen resursseja jäljellä, eikä mahdollisuuksia kärsiä vastaavia tappioita. Neuvostoliitto ilmoitti samana verisenä päivänä suostuvansa neuvottelemaan rauhasta. Suomi hyväksyi raskaat rauhanehdot ja rauha astui voimaan viikkoa myöhemmin 13.3.1940 kello 11.

Tässä kirjassa keskitytään Talvisodan verisimmän päivän 6.3.1940 taisteluihin ja niihin johtaneisiin tapahtumiin. Kirjaan on valittu 15 merkittäviä tappioita verisenä päivänä kärsinyttä joukkoyksikköä, joiden perustamisvaiheita, komentajia ja toimintaa rintamalla esitellään lyhyesti ennen maaliskuun 1940 veristen taisteluiden kuvaamista. Joukkoyksiköt on niiden sijainnin perusteella jaettu kuuteen ryhmään: Kuhmo (JR 27 ja SissiP 5), Kollaanjoki (JR 34, Kev.Os. 23, SissiP 4), Kitilä (JR 35 ja JR 38), Vuoksen saaret (JR 24, JR 23 ja JR 4), Taipaleenjoki (JR 19) ja Viipurinlahti (JR 11, JR 10, Er.P 20 ja PPP 5). Suurimmat tappiot näistä joukkoyksiköistä kärsi JR 35, jonka miehistä kaatui 6.3.1940 Petäjäsaaren verisessä taistelussa Kitilässä yhteensä 118. Petäjäsaaren suomalaiset puolustajat taistelivat käskyn mukaan lähes viimeiseen mieheen.